

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України
Чорноморський державний університет імені Петра Могили
Університет митної справи та фінансів
Громадська організація «Асоціація науковців України», м. Київ
Громадська організація «Центр розвитку інноваційних технологій управління», м. Харків
Балтійська Міжнародна Академія (м. Рига, Латвія)
Поморська Академія (м. Слупськ, Польща)
Грузинський технічний університет (м. Тбілісі, Грузія)
Новий Болгарський Університет(м. Софія, Болгарія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції
**«Державне управління у сфері цивільного захисту:
наука, освіта, практика»
(17-18 травня 2019 р.)**

Харків- 2019

УДК 351.82
DOI: 10.5281/zenodo.2644943

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету цивільного захисту України (протокол № 8 від 25 квітня 2019 р.)

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії: Садковий В.П., д.держ.упр., проф.
Головний редактор: Домбровська С.М., д.держ.упр., проф.
Заступник головного редактора: Майстро С.В., д.держ.упр., проф.
Відповідальний секретар: Помаза-Пономаренко А.Л., к.держ.упр.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст і стилістику матеріалів, поданих у редакції авторів.

Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 17–18 травня 2019 р. / за заг. ред. В. П. Садкового. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2019. – 347 с.

© Національний університет цивільного захисту України, 2019

6. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р № 1908-III (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>.

7. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.07.2014 р. № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0853-14>.

8. «Положення про єдину державну систему цивільного захисту»: Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 9.01.2014 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#n10>.

9. Шараєвська Т. А. Поняття та юридичні ознаки надзвичайної екологічної ситуації. Унів. наук. зап. 2012. № 4. С. 282-287.

10. Loboichenko V., Strelec V. The natural waters and aqueous solutions express-identification as element of determination of possible emergency situation. *Water and Energy International*. 2018. Vol. 61/RNI, № 9. P. 43-51.

*Лобойченко В.М.,
Малько О.Д.*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Постановка проблеми. Згідно Закону України «Про Національну безпеку України» до напрямків державної політики у сферах національної безпеки і оборони відноситься забезпечення екологічної безпеки та захист навколишнього природного середовища від надзвичайних ситуацій [1]. При цьому велике значення має своєчасне реагування на можливі надзвичайні ситуації, пов'язані з загрозою довкіллю та життю й здоров'ю громадян. Разом з тим, в умовах постійно зростаючого антропогенного тиску, зумовленого аварією на ЧАЕС, зношеністю та застарілістю очисного технічного обладнання, військовими діями на сході держави, питання ефективного державного управління екологічною безпекою в сфері цивільного захисту врегульовано не повністю.

Виклад основного матеріалу. Серед загроз національній безпеці, що зазначені в рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», є незадовільний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту, системи моніторингу довкілля та надмірний антропогенний вплив і високий рівень техногенного навантаження на територію України [2].

Проблема небезпек природно-техногенної сфери посідає особливе місце серед загроз екологічній безпеці України. Запобігання надзвичайним ситуаціям природного та техногенного характеру та своєчасне реагування на них згідно з Кодексом цивільного захисту України є основною складовою функціонування єдиної системи цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій [3].

Водночас, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» регулюються питання забезпечення екологічної безпеки, запобігання та ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище. Але в цьому Законі заходи для забезпечення техногенної, природної та пожежної безпеки, проведення яких в тому числі дозволяє запобігти погіршенню екологічної ситуації та виникненню погрозливої ситуації для здоров'я людей, відсутні [4].

В той же час екологічне законодавство України [4; 5] додатково вносить поняття «надзвичайної екологічної ситуації», трактування якої відсутнє в законодавчих документах сфери цивільного захисту, що, безумовно, ускладнює, єдине державне управління системою реагування на подібні ситуації. Як приклад, можна навести надзвичайну екологічну ситуацію, що склалась в Івано-Франківській області (2010 р.). Для забезпечення її правового статусу було видано Указ Президента України «Про оголошення територій міста Калуш та сіл Кропивник і Сівка-Калуська Калуського району Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації» [6], який було закріплено окремим відповідним законом [7].

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України [3] виконання заходів ліквідації надзвичайних ситуацій входить в коло завдань Державної служби цивільного захисту (далі по тексту ДСНС України). Ліквідація надзвичайних ситуацій в Україні, згідно цього Кодексу, покладена на аварійно-рятувальні підрозділи в структурі ДСНС України [3; 8].

Часто причиною надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру є потрапляння в навколишнє середовище хімічних забруднюючих речовин. Для первинної ідентифікації надзвичайної ситуації з наявністю забруднюючих речовин у довкіллі (водних об'єктах, ґрунті тощо) або для попередження її виникнення представники ДСНС України повинні мати достовірну інформацію щодо потенційної загрози. Так, в [9] зазначено, що в цьому випадку залучені фахівці ДСНС України потребують чіткого розуміння, що в навколишньому середовищі має місце перевищення ГДК забруднюючої речовини або їх сукупності. Зазвичай, встановити факт зміни стану навколишнього природного середовища можна лише в лабораторних умовах протягом певного часу, тоді як для попередження надзвичайної ситуації або її ліквідації з мінімізацією наслідків необхідні заходи повинні вживатись якомога швидше. Тобто невирішеним також є питання визначення, швидкої й достовірної ідентифікації надзвичайної ситуації [10].

Висновки: Таким чином, можна констатувати, що на сьогодні в Україні система державного управління екологічною безпекою в сфері цивільного захисту, яка б повністю охоплювала всі ланки функціонування єдиної системи цивільного захисту, має певні недоліки та потребує удосконалення.

Література:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

2. Стратегія національної безпеки України: Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
3. Кодекс цивільного захисту України (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
5. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-ІІІ (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>.
6. Про оголошення територій міста Калуш та сіл Кропивник і Сівка-Калуська Калуського району Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації: Указ Президента України від 10.02.2010 р. № 145/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145/2010>.
7. Про затвердження Указу Президента України «Про оголошення територій міста Калуш та сіл Кропивник і Сівка-Калуська Калуського району Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації»: Закон України від 2.02.2010 р. № 1885-ІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1885-17>.
8. Про затвердження Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Наказ МВС від 03.07.2014 № 631. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0853-14>.
9. Про затвердження Методики ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів: Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 23.02.2006 р. № 98. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0286-06>.
10. Лобойченко В.М. Експрес-аналіз природної води як складова ідентифікації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Сучасний стан цивільного захисту України та перспективи розвитку: Матеріали 20 Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 9-10 жовт. 2018 р., Київ, 2018. С. 271-272.

*Ляшевська О.І.,
Кофтун А.М.,
Тішаков О.О.*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ЗАПОБІГАННЯ ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Постановка проблеми. Державна політика України у сфері захисту населення і територій базується на Конституції України, відповідних законах, актах Президента України і урядових рішеннях. «Людина, її життя і здоров'я,

умовах глобалізаційних викликів.....	96
Кушлик Р. О. - Інноваційні підходи до реалізації національної політики енергомодернізації в контексті розв'язання екологічних проблем на сучасному етапі.....	98
Мартьянова Р.А. - Необхідність взаємодії органів державної міграційної служби України з органами міністерства соціальної політики України у сфері державної безпеки.....	100
Мірненко В.І., Тюрін В.В., Опенько П.В., Мартинюк О.В. - Нормативно-правові аспекти у сфері захисту від терористичних загроз з використанням безпілотних авіаційних комплексів.....	103
Нонік В.В. - Антикорупційні напрями реформування системи державного управління в Україні.....	106
Рубан А.В. - Аналіз загроз державній безпеці України.....	109
Степанов В. Ю. - Інформаційна безпека в сфері державної політики....	110
Торічний В.О. - Формування та реалізація єдиної державної політики у сфері інформаційної безпеки.....	112
Шведун В.О., Надьон О.В. - Підходи до державного регулювання кібербезпеки.....	113

Секція 3

Державна політика і управління в галузі попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій.....115

Алебрі Мохамед Абдулла - Сучасні тенденції державної політики щодо попередження надзвичайних ситуацій у водному господарстві України.....	115
Барило О.Г., Потеряйко С.П. - Удосконалення організаційного механізму державного управління у сфері цивільного захисту: практичний аспект.....	117
Безугла Ю.С., Мосолов В.В, Вінник С.С - Державна політика і управління в галузі попередження та ліквідації НС.....	120
Вовк Н.П., Кришталь Т.М. - Аналіз процесу комунікації в антикризовому управлінні.....	122
Волянський П.Б., Терент'єва А.В. - Застосування кризового менеджменту в умовах надзвичайних ситуацій.....	126
Воронов О. І. - Професіоналізація процесу прийняття управлінських рішень в сфері цивільного захисту.....	129
Гончарова Т.А., Козак М.С., Павлюк К.В. - Механізми державного управління у сфері цивільного захисту: зміст та практика використання.....	132
Йожиков А.Ю., Шведун В.О. - Необхідність вдосконалення процесів державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій.....	134
Лобойченко В.М., Ільїнський О.В. - Щодо проблематики державного управління надзвичайними екологічними ситуаціями.....	135
Лобойченко В.М., Малько О.Д. - Деякі аспекти державного управління екологічною безпекою у сфері цивільного захисту.....	138
Ляшевська О.І., Кофтун А.М., Тішаков О.О. - Державна політика щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх	

Наукове видання

**«Державне управління у сфері цивільного захисту:
наука, освіта, практика»**

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 травня 2019 року

Відповідальний – *С.М. Домбровська*

Національний університет цивільного захисту України
61023, м. Харків, вул. Чернишевська 94

Наукове видання

**«Державне управління у сфері цивільного захисту:
наука, освіта, практика»**

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 травня 2019 року

Відповідальний – *С.М. Домбровська*

Національний університет цивільного захисту України
61023, м. Харків, вул. Чернишевська 94